

Міністерство освіти і науки України
Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей

Методична розробка

виховної години

на тему:

«Голодомор 1932-1933 років»

Виконала роботу
Класний керівник групи №6
Л.С. Москаленко

Кривий Ріг

2022

Тема: «Голодомор 1932-1933 років»

Мета: *навчальна*: ознайомлювати з трагічним минулим нашого народу, вчити здобувачів освіти бережно ставитися до історії країни;

розвивальна: розвивати здатність кожної людини до скорботи, співчуття;

виховна: виховувати здатність кожної людини до скорботи, пам'ятати про мільйони загублених життів співвітчизників.

Форма проведення: онлайн-урок година спілкування

Місце проведення: сервіс відео телефонного зв'язку Google Meet

Час проведення: 08: 15 – 09:00

Учасники: здобувачі освіти групи №6 (ІІІ курс) за професією «Слюсар з ремонту рухомого складу. Машиніст тепловоза. Машиніст електровоза».

Обладнання: презентація, запис пісні,

Структура заходу:

I. Вступна частина

II. Основна частина.

III. Заключна частина.

Хід заходу

I. Вступна частина

Організаційний момент

1. Привітання викладача.
2. Перевірка присутніх.

Викладач: Сьогодні наша розмова буде присвячена пам'яті жертв голодомору 1932-1933 років.

Пам'ять – нескінченна книга, в якій записано все: і життя людини, і життя країни. Там багато сторінок вписано кривавими і чорними кольорами. Чорне вороння зграями ширяло над селами, заціпенілими в тяжкому смертельному сні 1933 року.

II. Основна частина

Мотивація навчальної діяльності

Викладач:

Зараз ми багато чуємо про геноцид , але я б хотіла дізнатися як ви розумієте це поняття.

Коли він відбувався?

(відповіді здобувачів освіти)

Вивчення нового матеріалу

Викладач:

СЛАЙД 1

Найжорстокішим злочином комуністичного режиму проти українського народу був голодомор 1932 – 1933 рр. Ця спланована проти українського селянства акція повинна була ліквідувати основу української нації і національного відродження, унеможливити протистояння радянській владі. В українському селі мали місце всі елементи політики геноциду. Отже, не посуха, яка у 1931 р. охопила степові райони, була причиною голодомору (у 1934 р. посуха мала спустошливіший характер, однак голоду тоді не було), а цілеспрямована злочинна політика більшовицького керівництва. Такого висновку дотримуються і члени Міжнародної комісії з розслідування голоду в Україні (до її складу входили провідні юристи світу), яка працювала в 1988 – 1990 рр. Та й сам сталін визнавав, що загальний врожай зерна в 1932 р. перевищував урожай 1931 р. Інакше кажучи, харчів не бракувало. Проте

Держава систематично конфісковувала більшу їх частину, ігноруючи заклики і попередження українських представників з місць. Це приречило мільйони людей на смерть від голоду, який можна назвати, як штучний. Спроби протидіяти насильству жорстоко придушувалися.

СЛАЙД 2

«Закон про п'ять колосків»

Голод, що поширювався протягом 1932 р., набув найстрашнішої сили на поч. 1933 р. Залишившись без хліба, селяни їли мишей, пацюків та горобців, кісткове борошно і кору дерев. Мали місце численні випадки канібалізму. Конфіскації збіжжя продовжувалися, незважаючи на те, що з голоду вимирали цілі села. За вказівкою Молотова, московського емісара, який керував хлібозаготівлею в Україні, коли хліба не було, забирали сухарі, картоплю, сало, соління, тобто всі запаси їжі. Купи зерна і картоплі, зібрані на залізничних станціях для вивезення в Росію, нерідко гнили просто неба. Але охорона не підпускала до них селян. 7 серпня 1932 р. ВЦВК і РНК СРСР ухвалили постанову «Про охорону соціалістичної власності», за якою за крадіжку колгоспного майна вводилася «вища міра соціалістичного захисту» – розстріл з конфіскацією всього майна або позбавлення волі на термін не менше 10 років. Як крадіжка кваліфікувалася навіть спроба принести додому з колгоспного поля жменю зерна, щоб нагодувати голодних дітей. Не дивно, що сучасники назвали цей закон «законом про п'ять колосків».

СЛАЙД 3

Подолання класового супротиву

Наприкінці літа газета «Правда» організувала в Україні рейд боротьби з крадіжками зерна. З 7 по 17 серпня 1932 року в ньому взяли участь 100 тисяч «ударників преси». Метою рейду була боротьба з крадіжками зерна.

Рішенням Політбюро ЦК ВКП(б) від 22.10.32 року в основних хлібозаготівельних регіонах створені Надзвичайні хлібозаготівельні комісії (НХК). В Україні комісію очолив голова Раднаркому СРСР В'ячеслав Молотов. В листопаді 1932 року комісією Молотова було запроваджено

систему спеціальних бригад з видобуття зерна «**червоних валок**». До таких бригад входило понад 110 тисяч добровольців, набраних з-поміж селян, які намагалися спастися від голодної смерті - вони одержували певний відсоток від вилученого зерна і харчів.

5.11.32 Молотов і секретар ЦК КПУ Мендель Хатаєвич надіслали директиву на місця з вимогами негайного виконання Постанови від 7 серпня «з обов'язковим і швидким проведенням репресій і нещадної розправи із злочинними елементами у правліннях колгоспів». Голова ДПУ УСРР Станіслав Раденс 22.11.32 розробив план операції з виявлення контрреволюційних центрів, які організовують саботаж і зрив хлібозаготівель. 26 листопада у пресі з'явився наказ наркома юстиції і генерального прокурора УРСР, в якому наголошувалося на тому, що «репресії є одним з потужних засобів подолання класового супротиву хлібозаготівлі».

Викладач: Що ви знаєте про те, які заходи радянської влади призвели до голодомору?

Як це відбувалося?

(відповіді здобувачів освіти)

СЛАЙД 4 – 6

Запровадження натуральних штрафів і чорних дошок, блокада УРСР

18 листопада 1932 року вийшла Постанова ЦК КП(б)У про заходи щодо посилення хлібозаготівель, згідно якої, як окремі господарства за невиконання планів хлібозаготівель каралися натуральними штрафами, тобто конфіскацією 15-місячної норми м'яса. Через два дні вийшло рішення Раднаркому УРСР, згідно якого натуральні штрафи дозволялося застосовувати також щодо колгоспів. Згодом перелік компенсаційних харчів розширено картоплею і салом, наприкінці року – продуктами тривалого зберігання. Під вилучення підпали всі колгоспи УРСР за виключенням півтори тисячі. Таким чином, практично по всій Україні каральні органи конфіскували все продовольство.

1 грудня Раднарком УРСР заборонив торгувати картоплею у районах, які не виконують зобов'язань по контрактації і перевірці наявних фондів картоплі у колгоспах. До цього переліку потрапили 12 районів Чернігівської, 4 – Київської і 4 – Харківської областей. 3 грудня у ряді районів заборонено торгувати м'ясом і тваринами. З 6 грудня ці райони, а також окремі села, почали заноситися на «чорні дошки». Згодом вони абсолютно ізолювалися від зовнішнього світу. Крім блокади внутрішніх адміністративних одиниць, наприкінці 1932 – на початку 1933 року було запроваджено блокаду самої Української РСР.

Намагаючись врятуватися, тисячі селян ішли до міста, де весною скасували хлібні картки і можна було купити хліб. Однак сільським жителям хліб продавати заборонилося. Селянам не дозволялося також найматися самостійно на роботу на промислові підприємства, переходити або переїжджати в Росію. На кордоні з нею, як і з Румунією і Польщею, стояли загороджувальні загани, які розстрілювали втікачів з України.

Так звана «харчова» блокада України була організована силами внутрішніх військ і міліції. Було заборонено виїзд селян з УРСР. Незважаючи на те, що й шляхи, які вели до міста, були блоковані, тисячі сільських жителів пробивалися туди, але не знаходили порятунку і вмирали на вулицях. У Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Полтаві, Києві кожного ранку збирали і вивозили до братських могил померлих від голоду селян. Прагнучи врятувати від голодної смерті дітей, селяни везли їх до міста і залишали в установах, лікарнях, просто на вулицях. Загалом же, за різними підрахунками, від голодомору 1932 – 1933 рр. В Україні загинуло від 3 до 9 млн. чол. Особливо болісно лихо відбилося на дітях: у багатьох сіл після голоду закривалися школи – їх більше нікому було відвідувати. Цим самим підривалася етнічна основа становлення української нації – село, знищувався той прошарок, від якого залежали процвітання суспільства, здатність його до розвитку.

СЛАЙД 7 – 8

Пік Голодомору

Викладач: Спробуймо розташувати у хронологічній послідовності ці страшні події.

(відповіді здобувачів освіти)

Після запровадження всіх цих заходів і обмежень, вже на початок 1933 року більшість селян України залишилися без їжі. Згідно свідчень Федора Коваленка з села Лютецька Гадяцького району тодішньої Полтавської області, які зафіксовані в тритомнику свідчень, виданих у 1990 році Комісією з українського голоду 1932-1933 років в Конгресі США: «В листопаді і грудні 1932 року забрали все зерно, картоплю, все забрали, включно квасоллю і все, що було на горищі. Які дрібні були сушені груші, яблука, вишні - все забрали»

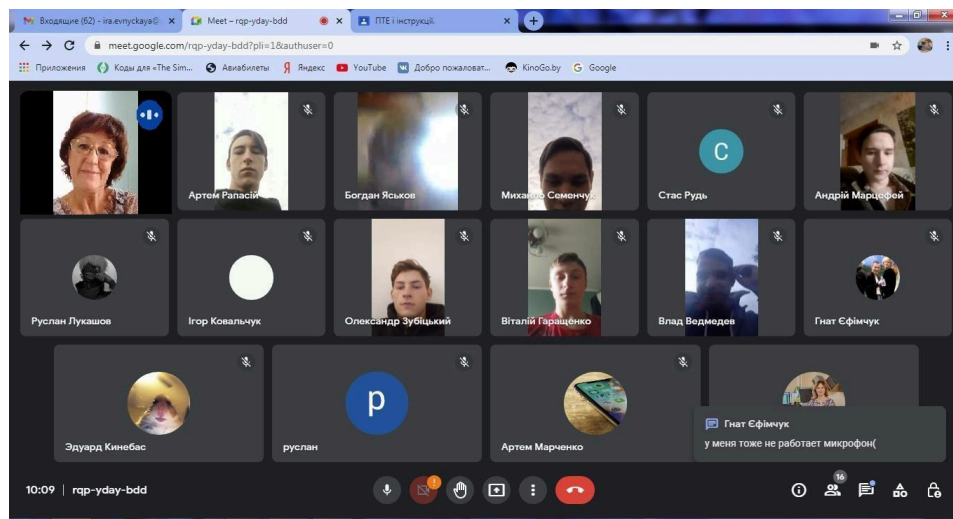
Дмитро Корнієнко з села Понорниця в Чернігівській області згадував, що батько й мати після розкуркулення сиділи в тюрмі. Дітей, які жили самі, підгодовувала бабуся. В день обшуку вона принесла півстакана пшона, але зварити не встигла. Прийшла бригада з п'яти чоловік з різними за розмірами торбами. Один тримав торбу спеціально для пшона, туди півстакана й висипали.

Варто зазначити, що обсяги конфіскованого органами ДПУ та міліції зерна були мізерними. Тобто зерно, виявлене при обшуках, які супроводжувалися конфіскацією всього незернового продовольства,

становило зовсім маленьку частку в усьому обсязі заготівель. Люди ж, позбавлені будь-якого продовольства пухнули і помирали від голоду.

Більшість померлих не хоронили – просто не було кому. Трупви звозили в братські могили, куди часто потрапляли й живі люди. Доволі поширеним був канібалізм. За словами Надії Рогозянської, якій у 33-му було 6 років, «Жили всі закрито, мати на засов хвіртку закривала і кричала, щоб ми не виходили за цю хвіртку, бо на вулиці, що поряд їли дітей. Ну, це страшне. А скількох хоронили таких, що ще рухалися. Чому? А щоб не заїжджати. Сьогодні він ще рухається трохи, а завтра знову заїжджати. Не було ні коней, ні підвод, ні тих, хто б їх возив. Тож тих, хто ще живий був валили на той віз і кидали в могилу ».

Навесні 1933 року селян привчали працювати в громадському господарстві шляхом організації харчувальних пунктів на польових станах. Для цього держава виділила частину раніше відібраного зерна. З метою налагодження життя у враженому голодомором селі були організовані надзвичайні органи компартійної диктатури - політвідділи МТС і радгоспів. З врожаєм 1933 року тиск на селян значно послабився.

Викладач:

Кількість загиблих

Згідно з даними демографічної статистики можна зробити висновок, що голод 1932 року в Україні був причиною смерті 144 тисяч людей. Цей голод

був наслідком конфіскації зерна для хлібозаготівлі з урожаю 1931 року. Він припинився влітку 1932 року, тобто з новим урожаєм. Голод 1933 року став наслідком чергової конфіскації, з урожаю 1932 року. На відміну від 1931 року, у 1932-ому, у разі відсутності у селян зерна, проводилася конфіскація їхніх незернових запасів продовольства. В результаті цього перевага смертності над народжуваністю в українських селах почалася вже з жовтня 1932 року. Апогей голодомору припав на червень 1933 року, коли статистичні органи реєстрували десятикратно більшу, ніж звичайно, смертність у селах (тепер також відомо, що насправді було зареєстровано не більше половини смертних випадків). Аналіз статистичних даних вказує на те, що у 1933 році від голоду померло 3 мільйони 238 тисяч людей. Або, беручи до уваги неточність статистики, цифри в діапазоні від 3 до 3,5 мільйонів людей.

Викладач:

СЛАЙД 10-11

Смертність від голодомору 1933р.

За підсумками судової справи за фактом Голодомору було встановлено, що кількість людських втрат від Голодомору 1932-1933 років складає 3 мільйони 941 тисяча осіб. Втрати українців в частині ненароджених, що за даними слідства СБУ становлять 6 мільйонів 122 тисячі осіб судом не встановлювалися.

Голодомор великою мірою зруйнував українське село, яке зберігало традиції української родини. Високий шлюбний потенціал українського села був зруйнований і вже ніколи не був відновлений. Це означає, що був зруйнований потенціал дітонародження, що в майбутньому призвело до зменшення кількості населення.

ІІІ. Заключна частина

Підведення підсумків

СЛАЙД 12

Викладач:

Був час коли навіть згадка про нечуваний в історії людства голодомор на Україні в 1932-1933 роках оголошувалася злісним наклепом на радянську дійсність. Та сьогодні ми уже знаємо: голодомор був наперед спланований, штучно створений. Це був геноцид. Вбивали цілий народ. Народ, який ніколи нікого не гнобив, зроду-віку займався хліборобством, мав лагідну душу, найзадушевнішу в світі пісню. Це був найстрашніший злочин Сталіна і його найближчих опричників, сотень тисяч їхніх яничарів на місцях. Безпосередньою реквізицією зерна та інших продуктів займалися спеціальні уповноважені, комітети незаможників, “буксирні” бригади та інші “активісти”. Під виглядом боротьби з куркульством вони довели селян до відчаю. Реквізиторські групи нищили по селах і забирали останні жмені зерна. Люди або вмирали з голоду або накладали на себе руки. Траплялися непоодинокі факти людоїдства. За короткий час Україна вкрилася суцільними могилами. Ця страхітлива за своїми намірами й масштабами акція більшовизму – вікова трагедія української нації. Про неї повинен знати весь світ, нинішні і прийдешні покоління.

Викладач:

Україна пам'ятає!

Світ визнає!

Лунає пісня «Молитва за Україну».

Список використаних джерел:

1. Украина: Полная энциклопедия» / Скляренко В.М., Иовлева Т.В., Мирошникова В.В., Панкова М.А. Харьков, 2007. 463с.

2. Голодомор 1932 – 1933 років в Україні

URL:[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%80_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_\(1932%E2%80%941933\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%80_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_(1932%E2%80%941933))

(дата звернення: 23.09.2022)

3. Голодомор 1932 – 1933 років в Україні

URL: <https://www.golodomor.kharkov.ua/> (дата звернення: 24.09.2022)

4. Інтернет-ресурси документально-публіцистичних матеріалів з проблеми Голодомору (дата звернення: 23.09.2022)

URL: <https://old.archives.gov.ua/Sections/Famine/Resources.php> (дата звернення: 25.09.2022)

5. Голодомор 1932 – 1933 років в Україні: Хроніка» / В.Марочко, О.Мовчан. Київ, 2007. 294с.

6. До Дня пам'яті жертв голодоморів. «Голодомор не зламав»

URL:

<https://finland.mfa.gov.ua/news/52650-do-dnya-pamjati-zhertv-golodomoriv-golodomor-ne-zlamav> (дата звернення: 26.09.2022)

7. Історія України: навчальний посібник / В. Ф. Верстак та ін. Київ, 1997р. 424с.

8. Шляхами віків: довідник з історії України» / Котляр М. Ф., Кульчицький С. В. Київ, 1993. 379с.